
Accountantsverslag 2014

Blik op de toekomst

---

*Accountantsverslag
2014 voor
gemeente Hellendoorn*

20 mei 2015

Gemeente Hellendoorn
T.a.v. de gemeenteraad
Postbus 200
7440 AE Nijverdal

20 mei 2015

Referentie: SJD/e0354808/HJH/vg

Geachte raadsleden,

Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2014

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2014 van gemeente Hellendoorn. Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 23 september 2014. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van gemeente Hellendoorn.

Ons accountantsverslag bestaat uit drie delen. In deel 1 worden de belangrijkste waarnemingen besproken die zijn voortgekomen uit onze controle. In deel 2 wordt een update gegeven over onze eerdere communicatie. Deel 3 geeft een overzicht van de ontwikkelingen die naar onze mening in de nabije toekomst voor gemeente Hellendoorn relevant zullen worden.

Wij hebben de inhoud van dit verslag besproken tijdens de vergadering met de auditcommissie op 29 april 2015. Mocht u nog vragen hebben dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door S.J. Dul MSc RA
director

---

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Zuiderzeelaan 53, 8017 JV Zwolle, Postbus 513, 8000 AM Zwolle
T: 088 792 00 38, F: 088 792 94 61, www.pwc.nl*

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Inhoudsopgave

1. Belangrijkste controlebevindingen

- 1.1. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld
- 1.2. In de jaarrekening zijn adequate schattingen toegepast
- 1.3. In 2014 maatregelen genomen in uw grondexploitaties, risicoprofiel blijft verhoogd
- 1.4. Overige aandachtspunten vanuit de controle
- 1.5. De financiële positie van gemeente Hellendoorn nader beoordeeld
- 1.6. Jaarstukken geven voldoende inzicht

2. Update over onze eerdere communicatie

- 2.1. Update over belangrijkste tekortkomingen in de interne beheersing
- 2.2. Uw speerpunt: verdeling van kosten over riolering versus reguliere kosten
- 2.3. Er zijn geen bevindingen ten aanzien van uw IT-omgeving
- 2.4. Geen aanwijzingen van fraude geconstateerd

3. 2015 en verder

- 3.1. Decentralisaties sociale domein domineren het jaar 2015
- 3.2. Inventariseer tijdig uw vennootschapsbelastingpositie
- 3.3. Individueel keuzebudget leidt tot hogere salarislasten in 2015
- 3.4. Werkkostenregeling is verplicht vanaf 1 januari 2015

1. Belangrijkste controlebevindingen

1.1. Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

Wij hebben een goedkeurende verklaring verstrekt

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2014 van gemeente Hellendoorn afgerond en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt met betrekking tot de jaarrekening 2014 voor zowel het aspect getrouwheid als rechtmatigheid, onder voorbehoud van goedkeuring van deze jaarrekening door de gemeenteraad.

Controleverschillen voor het aspect getrouwheid

Tijdens onze controle en tot de datum van dit verslag hebben wij een aantal gecorrigeerde en niet-gecorrigeerde controleverschillen geconstateerd boven onze rapportagedrempel van €42.000. Deze bestaan uit vijf balans-reclassificaties en twee correcties in de programmarekening met een effect van per saldo €330.000 ongecorrigeerd op het resultaat na bestemming. Voor de niet-gecontroleerde controleverschillen verwijzen we naar bijlage A.2.

Het cumulatieve financiële effect van de niet-gecorrigeerde verschillen is kleiner dan onze totale materialiteit van €847.000 en heeft dus geen gevolgen voor onze controleverklaring. Derhalve hebben wij een goedkeurende verklaring voor het aspect getrouwheid afgegeven.

Een goedkeurend oordeel voor het aspect rechtmatigheid

Gemeente Hellendoorn voert jaarlijks interne controles uit op diverse processen. Op basis van de uitgevoerde interne controles en door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden hierop, kunnen we concluderen dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties van gemeente Hellendoorn tot stand gekomen zijn binnen het door de raad vastgestelde normenkader. De geconstateerde onrechtmatigheden blijven binnen de toleranties die door u vastgesteld zijn. Daarom kunnen wij voor het onderdeel rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekken.

Zie ook onderstaande tabel voor de bevindingen met betrekking tot rechtmatigheid:

Controleverschillen rechtmatigheid:	Fouten	Onzeker- heden	Toelichting
	DT/(CT)	DT/(CT)	
	€'000	€'000	
Ongesaldeerde getrouwheidsfouten/onzekerheden	330		Zie ook bijlage A.2
Bevindingen naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen/ Aanbestedingswet	166	46	Zie 1.4.
Totaal	496	46	
In % van de totale lasten	0,58%	0,00%	
Goedkeuringstoleranties	1%	3%	
Oordeel	Goedkeurend		

Er zijn geen fouten en onzekerheden in de SiSa- en IMG-bijlage geconstateerd

Jaarlijks zijn de SiSa-verantwoording en de IMG-bijlage een onderdeel van uw jaarrekening. Via deze verantwoordingen worden diverse rijksuitkeringen en provinciale uitkeringen verantwoord. Daarmee vormen de SiSa-verantwoording en de IMG-bijlage de basis voor afwikkeling van deze uitkeringen.

Wij hebben de SiSa-verantwoording en de IMG-bijlage gecontroleerd met inachtneming van de specifieke instructies die door de Rijksoverheid zijn vastgelegd in de “Nota verwachtingen accountantscontrole 2014”. Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) gelden voor de SiSa en IMG andere, zwaardere rapporteringstoleranties dan u als raad in uw controleprotocol heeft opgenomen. Dit om ministeries en provincie Overijssel in staat te stellen om de specifieke uitkeringen vast te kunnen stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien. Wij hebben bij onze controle van de SiSa-bijlage en de IMG-bijlage bij de jaarrekening 2014 geen afwijkingen geconstateerd.

In bijlage A.1 gaan wij nader in op de bevindingen per regeling.

De aanvaardbaarheid van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaggeving en het normenkader voor rechtmatigheid

De jaarrekening is opgesteld door het college van burgemeester en wethouders van gemeente Hellendoorn in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Als onderdeel van onze controle en met betrekking tot de jaarrekening hebben wij:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld; en
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld.
- de geschiktheid van het gebruikte normenkader voor rechtmatigheid beoordeeld.

Daarnaast hebben we in het accountantsverslag 2013 en in onze management-meeting 2014 melding gemaakt van verschillende gewijzigde verslaggevingsregels in het BBV die relevant zijn voor de jaarrekening 2014 van gemeente Hellendoorn. Wij hebben de toepassing van deze wijzigingen beoordeeld en hebben hierbij geen materiële onjuistheden geconstateerd. Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het college van burgemeester en wethouders heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2014 aanvaardbaar zijn.

Wijzigingen in het BBV zijn op een juiste wijze als stelselwijziging verwerkt in de jaarrekening 2014

Op 25 juni 2013, 13 december 2013 en 16 juli 2014 zijn wijzigingsbesluiten genomen ten aanzien van het BBV, die verplicht moeten worden toegepast in uw jaarrekening over 2014. Deze wijzigingen hebben invloed op de benaming van onder andere de balansposten in uw jaarrekening, de diepgang van de vereiste toelichtingen van uw verbonden partijen en de rubricering van de balansposten materiële en financiële vaste activa, vlottende activa, voorzieningen, vaste schulden en vlottende passiva.

Deze wijzigingen zijn als stelselwijziging in de jaarrekening 2014 verwerkt waarbij ook de vergelijkende cijfers over het boekjaar 2013 zijn aangepast. In uw jaarrekening 2014 is een goede toelichting gegeven op de aard van de stelselwijziging en het effect daarvan op het vermogen en resultaat over het boekjaar 2014. De wijziging inzake riolering lichten wij hier nog nader toe.

We hebben vastgesteld dat gemeente Hellendoorn de nieuwe activacategorieën in de jaarrekening 2014 heeft verwerkt.

Notitie riolering leidt tot aanpassingen in vermogen en voorzieningen

In november 2014 is er een nieuwe Notitie riolering van de Commissie BBV verschenen. Essentie van de Notitie is dat de regelgever beter wil borgen dat gelden die via rioolheffing zijn ontvangen beschikbaar blijven voor het doel waarvoor ze geheven zijn. Dat betekent dat gelden die nog niet zijn besteed niet meer in een reserve worden opgenomen maar in een voorziening. Alleen efficiency- en aanbestedingsvoordelen kunnen toegevoegd worden aan een bestemmingsreserve riolering waarover de raad vrij mag beschikken.

Bestaande reserves zijn per 31-12-2014, voor zover ze niet zijn ontstaan uit bovengenoemde efficiency- en aanbestedingsvoordelen, omgezet naar een voorziening. De Commissie BBV adviseert drie voorzieningen:

- voorziening groot onderhoud (art 44 lid 1c);
- spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen (art 44.lid 1d);
- voorziening voor niet-bestede van derden verkregen middelen (art. 44 lid 2).

Deze omzetting geldt hierbij ook voor de reserve inzameling en verwerking afval.

Begin 2015 is door de Commissie BBV besloten dat voor de jaarrekening 2014 een praktische verwerkingswijze kan worden gevolgd. De reserve dient hierbij per jaareinde 2014 te worden omgezet naar één voorziening (dit op basis van de meest belangrijke reden van het treffen van de reserve). In 2015 zal dit naar verwachting verder moeten worden uitgezocht, inclusief het onderverdelen van de voorziening in drie componenten.

In de jaarrekening 2014 zijn beide reserves omgezet in een voorziening. De totale overboeking vanuit de reserves naar de voorzieningen is €3,4 miljoen. Dit is als directe vermogensmutatie verwerkt. Dit conform het BBV.

1.2. In de jaarrekening zijn adequate schattingen toegepast

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het management belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben de schattingen die het management heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2014 beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met bijbehorende motivering.

<i>Belangrijkste schattingen</i>	<i>Bevindingen</i>		<i>Toelichting</i>
	<i>2014</i>	<i>2013</i>	
Verwachte levensduur en waardering materiële vaste activa	●	●	De verwachte levensduur van de verschillende activacategorieën en daarmee de afschrijvingspercentages zijn evenwichtig en consistent bepaald en in lijn met hetgeen gebruikelijk is. Ten aanzien van de waardering van gemeentelijk vastgoed is in 2014 een interne analyse uitgevoerd. Voor het vastgoed dat een economisch doel heeft, is de waardering beoordeeld door een vergelijking te maken tussen de boekwaarde en de taxatiewaarde of WOZ-waarde. Het vastgoed met een maatschappelijk doel mag regulier worden afgeschreven. Een afwaardering is hierop niet noodzakelijk conform het BBV. Op basis hiervan zijn wij van mening dat het vastgoed juist gewaardeerd is per 31 december 2014.
Waardering financiële vaste activa	●	●	Ten aanzien van de overige financiële vaste activa kunnen wij ons vinden in de inschattingen van het college dat geen sprake is van duurzame waardeverminderingen.
Waardering vorderingen en overlopende activa	●	●	Uit de controle van de vorderingen en overlopende activa zijn geen bevindingen gebleken. Wij kunnen ons vinden in de inschattingen van het college.
Voorzieningen en verplichtingen	●	●	De voorzieningen die opgenomen zijn in de jaarrekening zijn in voldoende mate onderbouwd. Wij kunnen ons vinden in de opgenomen voorzieningen. De voorziening voor pensioenen van de wethouders is naar onze mening optimistisch gewaardeerd. Zie ook hoofdstuk 1.4. Daarnaast is hierbij een controleverschil geconstateerd.
Overige schulden en overlopende passiva	●	●	Vanuit de controle van de overige schulden en overlopende passiva komen geen bijzonderheden naar voren.

Controleverschil ●	Voorzichtig ●	Evenwichtig ●	Optimistisch ●	Controleverschil ●
<i>Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen</i>				

1.3. In 2014 maatregelen genomen in uw grondexploitaties, risicoprofiel blijft verhoogd

De grondexploitaties vormen een groot aandeel (ruim 15%) van uw balans totaal. Grondexploitaties zijn landelijk nog steeds in beweging. Soms lijken tekenen van herstel van de vastgoedmarkt door te zetten. Echter, de verkopen over 2014 zijn over het algemeen nog beperkt geweest. Het is daarbij de vraag of de herstellende ontwikkeling zich in 2015 daadwerkelijk doorzet.

De afgelopen jaren van beperkte verkopen hebben de onzekerheden in de grondexploitaties verder doen toenemen. Bij diverse gemeenten nemen de verliezen op grondexploitaties toe, dan wel staan positieve resultaten zwaar onder druk. De waardering in de jaarrekening krijgt daarmee nog behoorlijk veel aandacht. Ook de AFM heeft het afgelopen jaar aandacht gevraagd voor de controle van de grondexploitaties. Hierbij zijn een aantal specifieke aandachtspunten aan accountants meegegeven (met name gericht op het krijgen van inzicht in de kwaliteit van de door het college gemaakte schattingen). Dit heeft ertoe geleid dat wij bij de jaarrekeningcontrole 2014 nog meer aandacht hebben besteed aan de controle van de grondexploitaties.

Gemeente Hellendoorn heeft per eind 2014 zes actieve grondexploitaties (in exploitatie genomen gronden). De boekwaarde van deze exploitaties en het verwachte resultaat hierop zijn in onderstaande tabel inzichtelijk gemaakt.

Exploitatie	Boekwaarde	Verwacht resultaat
Hellendoorn-Noord	€3.877.553	€579.000 -/-
Kruidenwijk-Zuid	€4.413.206	€714.418 -/-
't Lochter III	€19.433.939	€1.584.640 -/- (40%)
Daarle-West	€184.768	€307.183
Haarle	€616.123	€28.083
De Branderij	€808.866	€72.041

De uitgangspunten die door de gemeente gehanteerd worden in de berekening van de exploitaties, worden verderop in dit hoofdstuk toegelicht.

Ontwikkelingen 2014

Vorig jaar hebben wij u gerapporteerd over diverse onzekerheden in de grondexploitaties. De uitgangspunten waren toen over het algemeen optimistisch. In 2014 heeft het college diverse wijzigingen doorgevoerd in de uitgangspunten voor de grondexploitaties.

De belangrijkste ontwikkelingen zijn onderstaand weergegeven:

- De fasering van de grondexploitaties is naar achteren geschoven, waarbij voor de meeste exploitaties ook de einddatum naar achteren is geschoven. Hierdoor zijn opbrengsten naar latere jaren doorgeschoven. Dit heeft een negatief effect op het verwachte resultaat van de exploitaties. Deze ontwikkeling past in de huidige marktontwikkelingen. Belangrijk blijft om in de komende jaren de programmering en fasering kritisch te beoordelen. Het college heeft in 2014 naar onze mening op een kritische wijze ingespeeld op de ontwikkelingen.
- Bij de exploitatie Hellendoorn-Noord is fase 2a uit de exploitatie gehaald en overgebracht naar de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG). De belangrijkste reden hiervoor zijn de achterblijvende verkopen, waardoor de realisatie van fase 2a voorlopig nog niet aan de orde is. Als gevolg hiervan is €2,5 miljoen aanvullend gestort in de voorziening voor de NIEGG Hellendoorn-Noord. Het verwachte resultaat voor fase 1 van Hellendoorn-Noord is door deze keuzes minder negatief geworden (per eind 2014 €579.000).
- In zowel de exploitatie Hellendoorn-Noord als Kruidenwijk-Zuid was door gemeente Hellendoorn een bijdrage opgenomen voor de Noord-Zuid verbinding. De bijdrage in de grondexploitaties bedraagt hierbij €5.000 per te realiseren woningbouwkwartel in de betreffende grondexploitaties. Door de gemaakte keuzes in zowel Hellendoorn-Noord als Kruidenwijk-Zuid zullen voorlopig minder woningbouwkwartels worden uitgegeven. Derhalve zal minder bijdrage uit de grondexploitaties worden gerealiseerd. Deze aanpassing is in 2014 doorgevoerd. Hierbij is een aanzienlijk deel van de bijdragen in de grondexploitaties geschrapt als kostenpost. Dit heeft een positief effect op Kruidenwijk Zuid (€1,5 miljoen) en Hellendoorn-Noord (€1 miljoen). De financiële verwerking voldoet aan de vereisten van het BBV. Derhalve kunnen wij hiermee instemmen.
- Tevens zou vanuit de grondexploitatie Kruidenwijk-Zuid een bijdrage worden geleverd aan de Baron van Sternbachlaan. Ook hier heeft een correctie plaatsgevonden in de bijdrage (met terugwerkende kracht over afgelopen jaren). Per saldo is het investeringsbedrag van de laan hoger uitgevallen. Dit zal over de komende jaren moeten worden afgeschreven. In 2014 heeft een inhaalafschrijving plaatsgevonden over de jaren 2009-2013 van €0,3 miljoen. De verwerkingswijze voldoet aan het BBV.

- Voor 't Lochter III geldt dat de totale uitgifte is vertraagd en verlaagd. Dit betekent dat de grondopbrengsten naar latere jaren zijn doorgeschoven. Daarnaast zijn de grondopbrengsten voor een oppervlakte van 7 hectare verlaagd naar agrarische waarde. Dit aangezien de verwachting bestaat dat dit deel van de grondexploitatie 't Lochter III voorlopig niet meer verkocht zal worden. De bijbehorende kosten van ontwikkeling van dit terrein zijn ook uit de grondexploitatieberekening gehaald. Met deze maatregelen (genomen in overleg met de samenwerkingspartijen) is het verwachte resultaat behoorlijk afgenomen (van €3 miljoen winst in 2013 naar €4,1 miljoen verlies per ultimo 2014). Hierbij is rekening gehouden met een verkoop van een grote kavel en belangstelling voor diverse kleinere kavels.

De gemeente Hellendoorn heeft een aandeel van 40% in de exploitatie. De gemeente heeft derhalve een voorziening getroffen van €1,6 miljoen in de jaarrekening 2014. Wij kunnen hiermee instemmen.

Met de getroffen maatregelen is naar onze mening invulling gegeven aan een belangrijk risico in het project. De onzekerheden van vorig jaar zijn hiermee voor een groot deel vertaald in de daadwerkelijke grondexploitatieberekening. Het risicoprofiel van dit project blijft echter hoog. Door het verwachte verliesgevendende resultaat van de grondexploitatie in combinatie met een nog forse verkoopopgave betekent dit een verhoogd risico. Indien in de komende jaren verdere bijsturingmaatregelen moeten worden getroffen zal dit mogelijk een verdere impact hebben op het verwachte resultaat.

- Voor Hellendoorn-Noord en Kruidenwijk-Zuid zijn de uitgifteprijsen verlaagd naar gemiddeld €250 per vierkante meter. Ook dit heeft financiële consequenties gehad voor de grondexploitaties.

De raad is in de 2^e bestuursrapportage geïnformeerd over de te nemen maatregelen. Wij adviseren u de ontwikkelingen goed te blijven monitoren.

Gehanteerde parameters

De parameters die door de gemeente Hellendoorn gebruikt worden in de exploitaties, zijn nagenoeg conform voorgaand jaar. In de tabel op de volgende pagina geven we een oordeel over deze parameters.

Huidige weerstandsvermogen grondexploitaties niet toereikend

Voor de grondexploitaties is een berekening gemaakt van het benodigde weerstandsvermogen. Zoals te zien in de paragraaf grondbeleid bedraagt het benodigde weerstandsvermogen €4,6 miljoen. Het daadwerkelijke bedrag in de bufferreserve bedraagt €2,39 miljoen. Dit betekent dat een tekort aan weerstandsvermogen bestaat. Wij wijzen u erop dat het, mede gezien het risicoprofiel van de grondexploitaties, van belang is om het weerstandsvermogen op dit aspect aan te vullen. Het is van belang dat het college concreet komt met een voorstel om het weerstandsvermogen voor de grondexploitaties op peil te brengen.

In de nota reserves en voorzieningen van de gemeente is vastgelegd dat bij een tekort in de bufferreserve de financieringsreserve wordt aangesproken.

Aandachtspunt waardering erfpachtgronden niet opgevolgd in 2014

Vorig jaar hebben wij u gerapporteerd over de waardering van de erfpachtgronden. In 2013 is niet getoetst in hoeverre een lagere marktwaarde bestond voor de erfpachtgronden. Ook in 2014 is deze toets niet uitgevoerd. Naar verwachting komt hier geen materieel risico uit naar voren. Derhalve hebben we dit niet als controleverschil aangemerkt. Wel hebben wij het college geadviseerd dit aandachtspunt in 2015 op te volgen.

Uitgangspunten	Parameters			Toelichting
	2014	2013	Oordeel	
Opbrengstenstijging	2%	2%		Voor alle exploitaties wordt bij de herzieningen per 1-1-2015 een opbrengstenstijging van 2% per jaar gehanteerd. Voor 't Lochter III was dit voorgaand jaar nog 3%. Het percentage voor opbrengstenstijging is gebaseerd op de inflatie. Het college is van mening dat de opbrengstenstijging in de komende jaren kan worden gerealiseerd, mede doordat de verkoopprijzen op onderdelen zijn verlaagd. Naar onze mening is een opbrengstenstijging van 2% in deze markt van weinig verkopen en verkoopprijzen die onder druk staan optimistisch. Een eventuele daling van de opbrengstenstijging naar 1% heeft al een potentieel effect van circa €1,5 – €2 miljoen minder opbrengsten. In de komende jaren dient dit uitgangspunt zeer kritisch te worden beoordeeld.
Kostenstijging	3%	3%		Het percentages voor de kostenstijging dat door de gemeente Hellendoorn wordt gehanteerd is gelijk gebleven aan voorgaand jaar. Uit voorzichtigheidsoogpunt wordt voor de kostenstijging een hoger percentage aangehouden dan voor de opbrengstenstijging. Bij het bepalen van het percentage wordt geen rekening gehouden met in het verleden behaalde aanbestedingsvoordelen. Wij kunnen instemmen met dit uitgangspunt.
Rentepercentage	4%	4%		Het rentepercentage waarmee gerekend wordt in de exploitaties, is ongewijzigd ten opzicht van voorgaand jaar. We hebben vastgesteld dat het gehanteerde rentepercentage in lijn ligt met het gemiddelde rentepercentage op de leningen van de gemeente Hellendoorn. Op basis hiervan kunnen wij hiermee instemmen. Echter, gezien de dalende trend van de rente is het van belang om in 2015 het rentepercentage te heroverwegen (mede op basis van de dan geldende leningenportefeuille).
Programmering/fasering				In 2014 zijn daadwerkelijk maatregelen getroffen. Hierbij zijn opbrengsten naar lateren jaren doorgeschoven. Daarnaast is een deel van de opbrengsten in 't Lochter III geschrapt. Desondanks kent Hellendoorn nog een behoorlijk omvangrijke verkoopopgave. Derhalve hebben wij dit nog als optimistisch aangemerkt.
Waardering NIEGG's				De niet in exploitatie genomen gronden zijn met name tegen agrarische waarde gewaardeerd. Alleen het project Steen van Ommerenstraat is tegen de toekomstige marktwaarde in de jaarrekening opgenomen (voorziening getroffen voor het verwachte verlies). Het is hierbij van belang dat deze berekening jaarlijks actief wordt geactualiseerd. Dit is in 2014 niet gebeurd. Het college verwacht geen grote wijzigingen in de uitgangspunten. Derhalve kunnen wij hiermee instemmen. Wij hebben het college wel geadviseerd dit project in 2015 te actualiseren.

Controleverschil 	Voorzichtig 	Evenwichtig 	Optimistisch 	Controleverschil
---	--	--	---	---

Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen

1.4. Overige aandachtspunten vanuit de controle

De Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers - voorziening is te laag verantwoord

De gemeente Hellendoorn heeft haar verplichting voor de pensioenen van de actieve en inactieve wethouders opgenomen in een voorziening. Jaarlijks wordt hiervoor een actuariële berekening gemaakt.

De uitgangspunten hiervoor zijn toegelicht in de jaarrekening.

Wij hebben deze actuariële berekening beoordeeld. Hierbij is gekeken naar maximaal acceptabele uitgangspunten voor de APPA-voorziening. Uit deze controle blijkt dat de externe berekening per ultimo 2014 tegen een te hoog rentepercentage is uitgevoerd (niet conform de huidige renteontwikkeling). Derhalve is de voorziening circa €0,33 miljoen te laag verantwoord. Dit hebben wij aangemerkt als controleverschil.

Daarnaast blijkt dat indien ook een aantal andere uitgangspunten meer realistisch worden betrokken in de actuariële berekening nog eens €0,2 miljoen bijgestort zou moeten worden in de voorziening. Dit verschil bevindt zich binnen de bandbreedte, derhalve hebben wij dit niet als controleverschil aangemerkt. Wel hebben wij op basis hiervan de voorzieningen als optimistisch geclassificeerd. Zie ook 1.2.

Wij hebben het college geadviseerd periodiek de uitgangspunten van deze voorziening te actualiseren en kritisch te beoordelen.

Naleving Europese aanbestedingsrichtlijnen en Aanbestedingswet

Ten aanzien van de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen is uit de interne controles geconstateerd dat twee opdrachten ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. De geconstateerde fout bedraagt voor 2014 €166.000. Dit hebben wij als tekortkoming aangemerkt. Daarnaast is een onzekerheid voor €46.000 geconstateerd.

De gemeente heeft de nieuwe Aanbestedingswet toegepast

Wij hebben vastgesteld dat het gemeentelijke inkoopbeleid en de inkoopprocedure voldoen aan de vereisten van de Aanbestedingswet. Hierbij is specifiek aandacht geschonken aan de toepassing van de voorwaarden vanuit de Gids proportionaliteit.

Conform de Kadernota Rechtmatigheid van de Commissie BBV hebben wij voor inkoop onder de Europese aanbestedingsgrens vastgesteld of de toegepaste procedure past binnen de beginselen van de Gids proportionaliteit. Hiertoe zijn ook interne controles uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat alle dossiers voldoen aan het inkoopbeleid.

Een belangrijke subsidievaststelling uit 2013 nog openstaand

Uit de interne controle op subsidies is gebleken dat een subsidie is toegekend zonder dat hiervoor een formele grondslag (verordening dan wel subsidieregeling) bestond. Het totale subsidiebedrag van €53.000 is daarmee als onrechtmatigheid aangemerkt. We hebben begrepen dat er wel een raadsbesluit aanwezig is met betrekking tot deze subsidie. Op basis hiervan hebben we deze subsidie niet als onrechtmatig aangemerkt.

Daarnaast staat nog een subsidievaststelling uit 2013 open. De subsidie is nog niet afgerekend c.q. vastgesteld, aangezien uit de beoordeling van de jaarrekening van de subsidieontvanger is gebleken dat een niet-goedkeurende verklaring door de accountant is afgegeven. Het college zal deze subsidie nog vaststellen. Wij hebben het college geadviseerd een nadere analyse uit te voeren op de aard van de bevindingen bij de subsidieontvanger. Op basis hiervan kan het college dan een besluit nemen (eventueel in overleg met de raad) over de vaststelling van de subsidie.

Begrotingscriterium

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de programma-rekening hoger zijn dan de geraamde bedragen met inbegrip van de laatste begrotingswijzigingen, kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven.

Voor een juiste oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de raad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten. Het bepalen of, respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen onrechtmatig zijn, is voorbehouden aan de raad.

We hebben vastgesteld dat in totaal op een aantal programma's sprake is van een overschrijding. De aard van deze overschrijdingen blijkt duidelijk uit de programma-analyse. Hierbij is niet sprake van onrechtmatigheden.

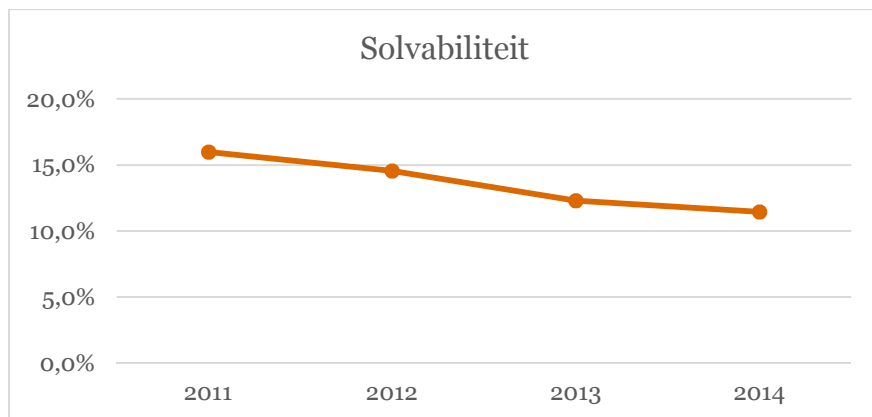

WNT adequaat toelicht in de jaarrekening

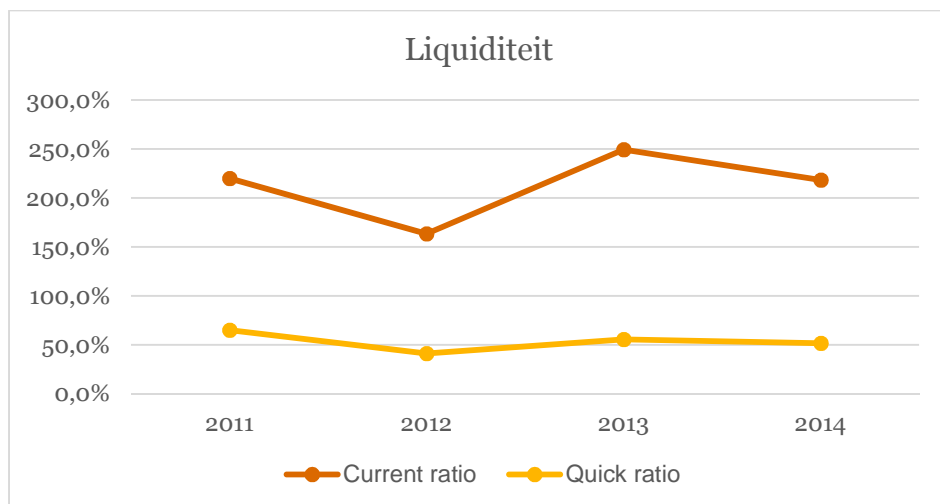
Wij hebben op grond van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) de naleving van de WNT door gemeente Hellendoorn gecontroleerd. De WNT-verantwoording van gemeente Hellendoorn is opgenomen in de toelichting van de jaarrekening over 2014. Wij hebben vastgesteld dat u voldaan heeft aan de WNT.

1.5. De financiële positie van gemeente Hellendoorn nader beoordeeld

Uw financiële positie hebben wij nader beschouwd in deze paragraaf.

De solvabiliteit geeft een indicatie van de mate waarin de gemeente aan haar langlopende verplichtingen kan blijven voldoen. Een graadmeter hiervoor betreft de solvabiliteitsratio (eigen vermogen en voorzieningen/ totaalvermogen). De solvabiliteit van de gemeente Hellendoorn loopt langzaam terug. Dit onder andere door de inzet van reserves in de afgelopen jaren voor de diverse gemeentelijke projecten.

De liquiditeit van de gemeente wordt bepaald aan de hand van twee ratio's, te weten de current ratio (waarbij de vlottende activa gedeeld worden door de vlottende passiva) en de quick ratio (gelijk aan de current ratio, echter zonder bij de activa de grondexploitatie mee te rekenen). Wij hebben uw liquiditeitsratio's geanalyseerd. Hierbij dient opgemerkt te worden dat dit een momentopname betreft van de situatie ultimo 2014. De liquiditeitsratio's geven momenteel geen aanleiding om specifieke maatregelen te nemen.

Gemeente Hellendoorn lijkt in staat om financiële tegenvallers en financiële risico's op te vangen

Ondanks een stabiele financiële positie staat de gemeente bloot aan externe factoren zoals rijksbezuinigingen, ontwikkeling decentralisaties en claims. Een belangrijke graadmeter voor de financiële positie is het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen laat zien in hoeverre uw gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen. Conform vorig jaar is in de paragraaf weerstandsvermogen inzicht geboden in de belangrijkste risico's van Hellendoorn. Daarbij wordt ook het weerstandsvermogen gepresenteerd. In onderstaande tabel hebben wij hiervan een samenvatting opgenomen.

(x €1 miljoen)	Totaal	
	2014	2013
A. Weerstandscapaciteit	8,2	10,3
B. Beleidsrisico's en bedrijfsrisico's	4,9	9,5
Resterend weerstandsvermogen (A-B)	3,3	0,8

Op totaalniveau is de weerstandscapaciteit van de gemeente toereikend. Er is een overschot van €3,3 miljoen (2013: €0,8 miljoen). Als onderscheid gemaakt wordt tussen structureel en incidenteel ontstaat een ander beeld.

Er is een incidentele weerstandscapaciteit benodigd van €3,1 miljoen. In totaal is hiertoe circa €7,1 miljoen beschikbaar. Derhalve is er incidenteel voldoende weerstandsvermogen beschikbaar. Structureel is er een tekort van €0,9 miljoen aan weerstandsvermogen.

De benodigde incidentele weerstandscapaciteit bestaat voor een groot deel uit de risico's gerelateerd aan de grondexploitaties. Dit betreft met name het risico van het achterblijven van de verkopen, waardoor opbrengsten later of helemaal niet gerealiseerd worden. De grootste posten in de benodigde structurele weerstandscapaciteit betreffen de bezuinigingen en de ontwikkelingen in het Gemeentefonds.

1.6. Jaarstukken geven voldoende inzicht

Wij hebben op hoofdlijnen de informatiewaarde van de jaarstukken beoordeeld. De jaarstukken 2014 bestaan volgens het BBV uit het jaarverslag en de jaarrekening. Op zijn beurt bestaat het jaarverslag uit de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen. De jaarrekening bevat de programmarekening, de balans en een toelichting op beide. Hieronder hebben wij op een aantal onderdelen van de jaarstukken onze visie opgenomen ten aanzien van de leesbaarheid en kwaliteit van het desbetreffende onderdeel.

Aandachtspunt in de jaarrekening betreft de toelichting op de grondexploitatie in detail. Nu blijkt onvoldoende uit de jaarrekening wat de boekwaarde is per project en welke voorzieningen zijn getroffen. Deze informatie is wel opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

Wettelijke eisen worden nageleefd

Als uw accountant dienen wij ingevolge artikel 213, lid 3 onder d van de Gemeentewet te vermelden of uw jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden hebben wij geen tekortkomingen of inconsistenties te melden op dit gebied.

Veel kleinere verschillen verklaren het verschil tussen begroting en werkelijke realisatie

Om inzicht te geven in het voorspellend vermogen van de gemeente, geven wij in het volgende overzicht de verschillen weer zijn tussen de primaire begroting, de aangepaste begroting en de programmarekening 2014.

<i>(in €1.000)</i>	<i>Begroting voor wijzigingen</i>	<i>Begroting na wijzigingen</i>	<i>Realisatie</i>	<i>Vershil</i>
<i>Resultaat voor bestemming</i>	1.069	(3.215)	(1.418)	1.735
<i>Mutaties reserves</i>	(1.069)	3.215	1.604	(1.649)
<i>Resultaat na bestemming</i>	0	0	187	187
<i>In % van de omvangsbasis (totale lasten)</i>	n.v.t	n.v.t.	0,2%	

(tussen haakjes betreft een nadeel)

De belangrijkste afwijkingen tussen de bijgestelde begroting en de realisatie zijn in de jaarrekening toegelicht. Hierbij is per programma een beknopte toelichting opgenomen. Uit de analyse blijkt dat het verschil tussen de begroting en werkelijke realisatie wordt verklaard door vele kleinere verschillen. Daarbij bestaan ook veel verschillen die veelal pas eind 2014 bekend zijn geworden.

2. Update over onze eerdere communicatie

2.1. Update over belangrijkste tekortkomingen in de interne beheersing

Tijdens de managementmeeting in november 2014 hebben we het management en daarnaast de auditcommissie geïnformeerd over de belangrijkste tekortkomingen in de interne beheersing. Dit betrof onder andere:

- aandacht voor de risico's rondom grondexploitaties;
- de prestatielevering bij inkoopfacturen ontbreekt;
- de toename van risico's bij verbonden partijen;
- de leegstandscontrole belastingen wordt niet zichtbaar uitgevoerd.

Op basis van onze tussentijdse controle komen we tot de conclusie dat de interne beheersing van gemeente Hellendoorn van voldoende niveau is.

2.2. Uw speerpunt: verdeling van kosten over riolering versus reguliere kosten

Uit de auditcommissie hebben wij een speerpunt meegekregen over de verdeling van kosten van een infrastructureel werk: enerzijds over de asfaltkosten en anderzijds over de kosten van riolering. Wij hebben hierover een gesprek gevoerd in de organisatie. Hieruit blijken de volgende zaken:

- Bij de aanbesteding van de projecten wordt geen knip gemaakt. Het werk wordt als 1 project aanbesteed.
- Indien op het moment van aanbesteding van een rioleringsproject blijkt dat de weg nog niet toe is aan vervanging worden de kosten volledig toegerekend aan riolering.
- Indien op het moment van aanbesteding blijkt dat zowel de riolering als de asfaltering vervangen moeten worden, dan wordt een verdeelsleutel opgesteld voor het specifieke project. Op basis van deze verdeelsleutel worden de kosten toegerekend aan zowel asfalt als riolering. De onderverdeling wordt hierbij bepaald door het team.

- Administratief worden de kosten eerst op riolering geboekt. Indien een deel ook toegerekend kan worden aan de kosten van asfaltering worden uiteindelijk kosten overgeboekt.

Uit onze controle zijn niet direct bijzonderheden naar voren gekomen. Wel hebben wij het college de volgende adviezen meegegeven:

- Het opstellen van een standaard procedure voor de toerekening van de kosten (inclusief controle van de berekening).
- Het uitvoeren van periodieke interne controles op de juiste toerekening van kosten (opnemen in interne controleplan).
- Het inzichtelijk maken van de verdeling van kosten in de jaarrekening dan wel tussentijdse rapportages. Zodat transparant is per project op welke wijze met de kosten is omgegaan.

2.3. Er zijn geen bevindingen ten aanzien van uw IT-omgeving

Vanuit wet- en regelgeving is het vereist dat wij een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking.

Uit onze controle blijkt dat er op dit gebied geen belangrijke aandachtspunten zijn die aan u dienen te worden gemeld.

2.4. Geen aanwijzingen van fraude geconstateerd

Fraude, fouten en niet-naleving van wet- en regelgeving

De verantwoordelijkheid voor de jaarrekening berust bij het college. Uit dien hoofde is het college verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van de gemeente, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving). Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de jaarrekening in zijn geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of fouten.

Onze controle bestond niet uit een uitvoerige controle van transacties zoals noodzakelijk zou zijn om fouten of fraude die niet hebben geleid tot materiële afwijkingen in de jaarrekening te kunnen opsporen. Het dient te worden onderkend dat het controleproces inherente beperkingen kent. Als gevolg van de aard van fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering en vervalsing van documenten, is het mogelijk dat bij een controle die is opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden materiële fraude niet wordt ontdekt.

Hoewel doeltreffende interne beheersingsmaatregelen het risico dat fouten en fraude zich voordoen of onontdekt blijven, doen afnemen, wordt dit risico hiermee niet weggenomen. Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele fouten of gevallen van fraude ontdekt worden. Gegeven de inherente beperkingen van het controleproces en het interne beheersingssysteem kan en mag er niet op vertrouwd worden dat ons onderzoek alle fouten of gevallen van fraude aan het licht zal brengen.

Tijdens onze controle van de jaarrekening 2014 hebben wij geen aanwijzingen voor fraude gevonden.

Wij zijn onafhankelijk geweest tijdens onze audit

We hebben onze naleving van de externe standaarden, de wereldwijde onafhankelijkheidsstandaarden van PwC en de onafhankelijkheidsregels van gemeente Hellendoorn voor onze totale dienstverlening in 2014 bewaakt en bevestigd dat we aan deze onafhankelijkheidsverplichtingen hebben voldaan.

3. 2015 en verder

3.1. Decentralisaties sociale domein domineren het jaar 2015

De invoeringsdatum per 1 januari 2015 van de overdracht van zorgtaken vanuit de AWBZ naar de WMO, de invoering van de Participatiewet en de nieuwe Jeugdwet is een feit en de taken zijn inmiddels overgedragen aan uw gemeente. Deze decentralisaties hebben op de jaarrekening 2014 nog een beperkte impact. Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie hebben wij wel aandacht besteed aan de gedecentraliseerde taken die gemeente Hellendoorn vanaf 1 januari 2015 uitvoert.

Er is een bestemmingsreserve voor de implementatie decentralisaties verantwoord

In onze managementmeeting hebben wij het management en de auditcommissie geïnformeerd over de stand van zaken van de voorbereiding van de inmiddels geïmplementeerde decentralisaties binnen uw gemeente. Een spannende tijd die kansen en risico's met zich meebrengt.

Hoewel de decentralisaties zijn ingevoerd vanaf het boekjaar 2015 en daarom (nauwelijks) invloed hebben op uw jaarcijfers 2014, hebben wij tijdens onze controle gekeken naar de status van de implementatie van de decentralisaties.

In uw begroting 2015 bent u ervan uitgegaan dat de decentralisaties budgetneutraal worden uitgevoerd. Er is een interne analyse opgesteld van de verwachte lasten op productniveau. Hierdoor heeft de gemeente het risico dat er onvoldoende inzicht aanwezig is in de toekomstige lasten en een onvoldoende basis aanwezig is voor de monitoring hiervan in de komende periode gemitigeerd. In de begroting 2015 zijn de lasten op een voldoende detailniveau opgenomen. De uitvoeringsstructuur voor de decentralisaties is in juli 2014 door de raad vastgesteld.

De kortingen die op de AWBZ en Jeugdhulp gerealiseerd moet worden, zijn door gemeente Hellendoorn bij de aanbestedingen reeds gerealiseerd. In de risicoparagraaf bij de jaarrekening 2014 (paragraaf weerstandsvermogen) is door het college een reflectie gegeven van de ingeschatte risico's binnen het sociaal domein op dit moment. Deze uiteenzetting is wel erg op algemeen niveau.

Wij adviseren in de tussentijdse rapportage een risicoanalyse op meer detailniveau te presenteren.

Wij hebben kennisgenomen van deze risicoparagraaf. De risico's zijn (weliswaar globaal) benoemd en het financiële effect hiervan is gekwantificeerd.

Op dit moment is op basis van de door gemeente Hellendoorn opgestelde risico-inschatting €0,5 miljoen euro gereserveerd in het weerstandsvermogen voor het opvangen van toekomstige risico's en knelpunten. Daarnaast is in de begroting 2015 een bedrag voor onvoorzien opgenomen van €0,4 miljoen. Ook is in de nieuwe Nota reserves en voorzieningen bepaald dat de reserve WMO gebruikt mag worden voor de implementatiekosten en dekking van de risico's van de decentralisaties.

Processen lijken ingericht, procesbeschrijvingen zijn nog niet allemaal geactualiseerd

De decentralisaties hebben een grote impact op de werkwijzen binnen gemeenten. In de praktijk blijkt dat over het algemeen werkwijzen zijn geïmplementeerd. Echter, procesbeschrijvingen zijn nog niet geheel geactualiseerd c.q. beschreven. Ook zijn deze nieuwe werkwijzen nog niet geïntegreerd in het interne controleplan 2015. Hellendoorn pakt dit samen met een aantal andere Twentse gemeenten gezamenlijk op. Inmiddels hebben wij een brainstormsessie met deze gemeenten georganiseerd. In de komende maanden zullen de interne controles nader uitgewerkt worden. Aandachtspunt is de uitvoering van interne controles over de meer risicovolle implementatieperiode (aangezien de afgelopen maanden nog veel onzekerheid bestond en de gemeente nog druk doende was met het inrichten van processen).

Verantwoording rechtmatige verstrekkingen van zorg is een aandachtspunt

Voor het leveren van zorg hebt u eind 2014 contracten gesloten met leveranciers (in Twents verband). Tegelijkertijd waren nog niet alle cliënten die zorg ontvingen in 2014 in beeld en is afgesproken dat zorg aan bestaande cliënten vooralsnog wordt gecontinueerd. In de loop van 2015 zult u declaraties van de zorgaanbieders ontvangen en moet u alsnog vaststellen dat de gedeclareerde kosten rechtmatig zijn. Naar verwachting zal een belangrijk deel passen binnen de afgesloten contracten, waarbij u vanzelfsprekend wel moet vaststellen dat aan de bepalingen van het contract is voldaan. Door de gemeente Hellendoorn zijn bij de aanbesteding afspraken gemaakt over de manier van verantwoorden. Hiermee speelt de gemeente actief in op dit aandachtspunt. Daarnaast zal ook een deel van de zorg wellicht niet passen. Voor dergelijke gevallen waar de zorg wel is gecontinueerd moet u nog een overgangsregeling overeenkomen met de zorgaanbieders.

Wij adviseren u op korte termijn de afspraken te maken over de wijze van verantwoorden door de zorgaanbieders en de verwachte werkzaamheden van de huisaccountant daarbij vast te leggen in een controleprotocol. Inmiddels zijn in Twents verband diverse initiatieven genomen. Er wordt proactief gewerkt aan het maken van afspraken. Een mooi voorbeeld van goede samenwerking.

Aandacht voor de volgende stap: inregelen periodieke informatievoorziening is van groot belang

Gegeven de nog bestaande onzekerheden is het van groot belang dat de gemeente mede in het licht van de noodzakelijke voortgang meerdere scenario's uitwerkt en bovendien ervoor zorg draagt dat in het implementatietraject voldoende mogelijkheden worden ingebouwd om bij te sturen (kostenflexibiliteit) en bovendien wordt zorg gedragen voor vroegtijdige, specifieke stuurinformatie over de voortgang van de decentralisaties in hun onderlinge samenhang, bij voorkeur langs de lijnen van de hiervoor genoemde uitgewerkte plannen. Daarnaast is het van belang om de benodigde management- en sturingsinformatie te ontwikkelen. U heeft aangegeven hiermee gestart te zijn en beoogt dit in het voorjaar 2015 af te ronden.

Naar verwachting zal in de 2^e bestuursrapportage 2015 worden ingegaan op de financiële informatie met betrekking tot de decentralisaties.

3.2. Inventariseer tijdig uw vennootschapsbelastingpositie

De Europese Commissie heeft geoordeeld dat overheidsbedrijven die economische activiteiten ontplooiën op dezelfde wijze als private partijen aan vennootschapsbelasting moeten worden onderworpen. Tussen hen moet sprake zijn van een fiscaal 'Level Playing Field'. Het wetsvoorstel dat hiervoor moet zorgen, is op 18 december 2014 door de Tweede Kamer aangenomen en de voorbereidingen voor de behandeling in de Eerste Kamer zijn in volle gang. De wet zal dan per 1 januari 2016 van toepassing worden.

Welke impact kan het wetsvoorstel hebben?

De wet raakt gemeente gemeente Hellendoorn maar ook de gemeenschappelijke regelingen en private rechtspersonen waarin gemeente Hellendoorn deelneemt of bestuurlijk mee gelieerd is. In de wet zijn een aantal belangrijke vrijstellingen opgenomen, zoals de interne-, de overheidstaak- en de samenwerkingsverbandvrijstelling. Maar ook als deze vrijstellingen van toepassing zijn, zullen de administratie- en compliance verplichtingen fors toenemen. Dit heeft onder andere te maken met de wijze waarop deze vrijstellingen nu zijn vormgegeven.

Verder is er een amendement aangenomen waarmee een aanvullende vrijstelling wordt opgenomen. Als gevolg van dit amendement kunnen activiteiten die op basis van een dienstverleningsovereenkomst worden verricht aan een ander overheidslichaam worden vrijgesteld. Voorwaarde voor de vrijstelling is dat de betreffende activiteiten bij de afnemer van deze dienst onder de overheidstaakvrijstelling zouden vallen, als de activiteiten door het afnemende overheidslichaam zelf zouden worden verricht.

Wat kunt u nu doen?

Een belangrijk aandachtspunt is de identificatie en allocatie van de voor de Vpb in aanmerking te nemen opbrengsten en kosten en het opstellen van een openingsbalans. Deze inventarisatie vindt op dit moment plaats en de fiscale specialisten van PwC bieden u hierbij ondersteuning. Verder is het van belang tijdig bewustzijn te creëren binnen de organisatie, te bepalen wie waarvoor verantwoordelijk is en welke impact de Vpb heeft op de interne organisatie en processen. Ook dient te worden bepaald in hoeverre gemeente Hellendoorn bereid is zich te heroriënteren op activiteiten en te herstructureren. Hellendoorn is inmiddels in Twents verband gestart met de voorbereiding.

3.3. Individueel keuzebudget leidt tot hogere salarislasten in 2015

De invoering van het individueel keuzebudget per 1 januari 2016 betekent dat werknemers van Hellendoorn zelf mogen bepalen op welk moment ze hun gerealiseerde vakantiegeld en vergelijkbare vergoedingen uitgekeerd krijgen. De uitkeringen moeten plaatsvinden in het kalenderjaar. Dit heeft gevolgen voor het vakantiegeld over de periode juni tot en met december 2015 dat normaal gesproken in mei 2016 wordt uitgekeerd. Op dit moment is nog niet duidelijk op welk moment dit vakantiegeld uitgekeerd dient te worden. Er staat al wel vast dat de last van dit vakantiegeld in 2015 genomen dient te worden.

Dit zal ertoe leiden dat de salarislasten in 2015 hoger zijn dan normaal. Wij adviseren het college na te gaan in hoeverre in de begroting 2015 al rekening is gehouden met deze last.

3.4. Werkkostenregeling is verplicht vanaf 1 januari 2015

Met ingang van 2015 dient de werkkostenregeling (WKR) door iedere werkgever te zijn ingevoerd. De WKR ziet op alle vergoedingen en verstrekkingen aan het personeel: van kerstpakketten en mobiele telefoons tot maaltijden en feesten. Bij deze regeling kunt u maximaal 1,2% van uw totale fiscale loon besteden aan onbelaste vergoedingen en verstrekkingen. Over het bedrag boven deze vrije ruimte betaalt u als werkgever een belastingheffing van 80%. Maar niet alles gaat ten laste van de vrije ruimte. Een aantal vergoedingen en verstrekkingen zijn uitgezonderd en kunnen als gerichte vrijstelling naast deze vrije ruimte belastingvrij worden verstrekt. De regels zijn dus complex.

De werkkostenregeling is ingevoerd bij gemeente Hellendoorn. Wij adviseren het college deze regeling in het intern controleplan op te nemen zodat jaarlijks de toepassing en de effecten van de maximale norm worden getoetst.

A. *Bijlagen*

A.1. *Single Information Single Audit (SiSa) en Investeren met gemeentes (IMG)*

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa en IMG bij de jaarrekening 2014 van gemeente Hellendoorn. Onze werkzaamheden varieerden van het beoordelen van de interne beheersing tot het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling.
- indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de gemeentelijke jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld en dus niet de rechtmatigheid vastgesteld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('Bado') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van 'bestedingen gedurende het jaar' wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door middel van onderstaande voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)	N.v.t.	0	N.v.t.
E10	Tijdelijke subsidieregeling Innovatieprogramma Mooi Nederland	N.v.t.	0	N.v.t.
G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2014	N.v.t.	0	N.v.t.
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2013	N.v.t.	0	N.v.t.
G2	Gebundelde uitkering	N.v.t.	0	N.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	N.v.t.	0	N.v.t.
G5	Wet participatiebudget (Wpb)_gemeente 2014	N.v.t.	0	N.v.t.

Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
IMG-regeling Externe Veiligheid	N.v.t.	0	N.v.t.
IMG-regeling Parse Poort	N.v.t.	0	N.v.t.

A.2. Overzicht van controleverschillen

Ongecorrigeerde verschillen

#	Omschrijving	Jaarrekeningpost	Winst/(verlies)		Balans	
			Debet	Credit	Debet	Credit
			€'000	€'000	€'000	€'000
1	Opsplitsing vordering op Bbz'ers en schuld op het Rijk uit hoofde van Bbz	Financiële vaste activa	0	0	390	0
		Overlopende passiva	0	0	0	390
2	Voorziening APPA niet volledig	Lasten	(330)	0	0	0
		Voorziening APPA	0	0	0	330
Toename/(afname) resultaat			(330)	0	390	720

A.3. Onze mensen en urenoverzicht

Belangrijke investeringen in de kwaliteit van de door ons uitgevoerde controles betreffen de investeringen in technologie en in onze mensen. In ons boekjaar 2013/2014 hebben mensen binnen onze assurancepraktijk gemiddeld 176 uren besteed aan training. Daarnaast vereist de controle van de jaarrekening van gemeente Hellendoorn voldoende tijd en aandacht van teamleden van het juiste niveau voor de uitvoering van controlewerkzaamheden, review en coaching. Voor de controle van de jaarrekening 2014 (inclusief tijdens het jaar uitgevoerde werkzaamheden op tussentijdse cijfers en interne beheersingsmaatregelen) hebben wij de volgende uren besteed:

<i>Funcnieniveau</i>	<i>Totaal aantal werkelijke uren</i>	<i>Percentage</i>
<i>Director</i>	21	4%
<i>Manager</i>	150	26%
<i>Overige staff</i>	407	70%
<i>Totaal</i>	578	100%